HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לח שנו. לימר מחרון אף גם ואם נפל היתר בקוף מותר מלמ שקידם את המיסור וסילקו מכיון שנפל בו היתר מיד להוותיל וסילקו ועדיין לח המחמין בטל והלך לו ותע"ג להועיל בה קלת שיכול זה המחרון לגמור מיחון על ידו תעפ"כ כשר בטל לו ושוב אין מוחר וניעור בו מבע לח קדם וסילק ונגמר על ידי שניים ואינו יכול ליבטל מסור מלמת זה וזה גורם מסור: **לאחר מחרון אף גם.** וטעמת משום לחזל בתר גמר מעשה גמרו בהיתר מותר ותפי' לח קדם וסילק לימת זה וזה גורם גמרו במיסור מסור (ותפילו קדם וסילק את המיסור): **לאחר נפח אחת.** אם נפלו כמת לליכת גמרו במיסור הכי נמי דשרי דזה וזה גורם מותר: **תימה.** מן המשיחה: **יוליך הנאה ליס המלח.** דמי עלים. מכל מקום שמעינן ליה כל כמה דלח ממטי הנאה ליס המלח מודה הוא למ"ק בין במחדש יותר בין ליען בין בין במיסור פת מלמת כיון דקתני מדש יותר אית ליה זה וזה גורם מסור ואת לתניח לעיל [כו:] מדש יוען רבנן היא דפליגי עליה דר' ותמרי הפת מותרת משום דלח משיצת להו הנאת היקר ותפילו בגורם מחד לבדו משום דליתיה למיסורת בעיניה וכל שכן בתנור שאינו נאכל הוא בעצמו ואין הנאתו בגורם מחד לבדו דלח בשני גורמים שנו ושל היתר. ואם תאמר לרבנן יוען למה לי תא שנו לפת התפויה בהיקף מיסור הני מילי דיעבד אבל לכתחלה לח קא שנו לאפות בהיקף מיסור ולקמן פריך עלים למיסור לרבנן היכי משכחת לה למיסרי מלתורייתא. והוא הדין דמני למיתני קמת ר' אליעזר דלח משום דלח ידעינן מנו ואיתא ליה למיקטן ר' אליעזר והוא ומחלוקתו קאמר: **ת"ש.** דפרכת דילמת שאני ליה למתן תרומיה להא דתניא לעיל גבי עלה יותן [כו:] על כרחין כיון דלח משכחת תנא למר זה וזה גורם לאסור דלח אמר ר' אליעזר ומחלוקתו במסכת ע"ז [מט:] ומזינן מתמת דתני נמי מיסורי נמי הכי ר' אליעזר קאמר לה ולא שני ליה: **אמר אביי אם ממני זומר.** בריית מפורשת הכי היכי למסר לי נפת שנור ותע"פ שאין עלמו נאכל למית ליה זה וזה גורם לאסור וריקא דבריית לעיל דערלה ר' אליעזר קאמר לה כולה: **היינו ר' אליעזר.** בימותת וליכא למיבעי מידי: **ואם אמני זומר.** דמסירא ליה זה וזה גורם מותר וריקא דההוא לגו ר' אליעזר הוא והתם נפת הוא למסר ר' משום דיש בעיס בגופה ומתלת כשאוכלה גופו הוא הנאה מן המיסור בגורם אחד אבל בתנור אחד שנו ליעני שרי: **בני קערות זוסות וללוחיות.** של חרס שלרפן בעלי למיירה למיני למילו לרבי להא יש שבח עיסים בהן והנאתן בלא גורם שני הוא ועל ידי גורם לאשון הוא משתמש בהן הנאת גופו ולא דמו לתנור לא שנו אלא בהיכא גורם שני: **כי פליגי.** רבי לא אסר בלא נפת ור' אליעזר אית ליה זה וזה גורם לאסור בתנור וקלירה אלין הגוף והנה מהן עד שיצא גורם שני והוא של היתר: **קלירה.** שלרפה כשהיא חדשה בעלי לאיסור: **להא מקבלה ניטוחה.** ולאיכא הנאת תשמיש שמשתמש בה בלא גורם שני אין נותנין בו פת בלא לאחר הסיקה של גורם היתר: **לאיפכא אני.** לה להא בריית לעיל ולאיפכא לתנייה: **ואי בעית אימא.** שמואל נמי הכי לתנייה ואית ליה לר' אסר ורבנן שרו זה וזה גורם אסור. ודאיכא דכדאביי ואיתו לפך לה כדי שלא יבלו בני חדש אחרי דבעלמא בתחלות אחרות שנחלקו רבים על רבי שלירת ליה לשמואל לתע"ג דהלכה כרבי אחרות בתקום יחיד אין הלכה כמותו אחביריו בלומר בתקום רבים ואפילו הכי שלירת ליה להלכה כמותו ותע"ג דרבים פליגי עליה: **לפכה ואתניית.** לפכנה ואתניית כי היכי דתיקו הא מילתא לאיקורא בשם רבנן ויעשו בני חדש כמותן שהכל הולכין אחרי רבים שאם אני לומר הלכה כרבי שהוא יחיד לא יאמינו לי: **גחלים עוממות.** כבויות (יחזקאל לח) תרגיש לא עממותו ואתרגמינן כהה[ט] עמית: **נוחשות.** גחלים בוערות נלחות כאתנעות ולוחשות זו לזו: **לאורין.** לרבי: **לנגדו.** כנגד הפת אבעיר העלים בפי התנור:

עד שיהא בו כדי להחמיץ. פי' בחיקור[א] דאי יש בחיקור וגם בהיתר כדי להחמיץ נראה לרשב"ג דשרי להא בפ' בתרא דמסכת ע"ז (דף פח.) תניא שאור של מורין ושל תרומה שנפלו לעיסה וזה כדי להחמיץ וזה כדי להחמיץ ואימלו חאור ור' אמעון אתיר והשתא הוי ר' אמעון כרבנן[ט] דהכא והא דתנן בסוף פ"ק דתמורה (דף יב.) מין במינו [אוסר] אלא לפי אמשון שבה שאם נפל שאור של תרומה בעיסה ואימלה וחזרה ונפלה לעיסה אחרת גדולה מזאת שאם יש בשאור כדי להחמיץ השניה אסורה אע"פ שנאמלה על ידי שאור של היתר ועל ידי עיסה דאשונה שהיה של היתר ומוקמינן לה שהס כרבנן דהכא אור"י מני למימר דהשס מיירי כגון שאין בעיסה כדי להחמיץ[ב] ובשאור של תרומה יש כדי להחמיץ: **נתערבו באחרות.** אור"ת אלא גרסי' ואחרות בשאור[ג] דבסדר השנה לא גרסי' ולא בסדר זרעים[ד]: **וכן היה רבי אליעזר אומר בכל איסורין שבתורה.** השתא משמע דבכל מקום אית ליה לרבי אליעזר זה וזה גורם לאסור ואימה לרשב"ג דאימקי מהכא דבר הוגע בר מינך דתניא בתמורה בפרק כל האסורין (דף ל: ושם) כל האסורין לגבי מזבח ולדותיהן מותרין ואניא עלה ר"ג אומר וקאמר רב הוגע בר מינך מחלוקת בשעיבדו ובשפוח נרבעו דרבי אליעזר שבר עובר ירך אמו הוא אבל נרבעו ובשפוח עיברו ד"ה מותרין אלמת לרבי אליעזר זה וזה גורם מותר[ט]: **ובהא אפילו מחבירין.** וטעמת דרבי משום דיש שבח עיסה בפת ואת מטעם זה וזה גורם לשמואל פשיק בפרק כל האלמים (ע"ז מט.) הלכה כר' יוסי דזה וזה גורם מותר:

מכלל עד שיהא בו בדי להחמיץ ואמר אביי לא שנו אלא שקדם וסילק את האיסור אבל לא קדם וסילק את האיסור אסור אלמא[ו] זה וזה גורם אסור וממאי דטעמא דר' אליעזר כאביי דילמא טעמא דר' אליעזר משום דאחר אחרון אני בא לא שנא קדם וסילק את האיסור לא שנא לא קדם וסילק את האיסור אבל בבת אחת ה"נ דשרי אלא ר' אליעזר דעצי אשירה[ז] דתנן נטל הימנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת אסורין בהנאה נתערבה באחרות ואחרות באחרות כולן אסורין בהנאה רבי אליעזר אומר אי[ח]יולך הנאה לים המלח[ג] (אמר) לו אין פדיון לע"ז אימור דשמעת ליה לר' אליעזר בע"ז דחמיר איסורה בשאר איסורין שבתורה מי שמעת ליה אלא אם כן אמאן תרמייה ועוד הא תניא בהדיא ובן היה ר' אליעזר אומר בכל איסורין שבתורה אמר אביי אם תמצא לומר זה וזה גורם אסור רבי היינו ר' אליעזר ואם תמצי לומר זה וזה גורם מותר והכא משום דיש שבח עצים בפת הוא[י]הני קערות וכוסות וצלוחיות אסירי כי פליגי בתנור וקדירה למ"ד זה וזה גורם אסור אסור למאן דאמר[יא] זה וזה גורם מותר שרי איכא דאמרי אפי' למ"ד זה וזה גורם מותר[יב] קדירה אסורה דהא קבלה בישולא מקמי דניתן עצים דהיתירא א"ר יוסף א"ר יהודה אמר שמואל תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת רבי אומר הפת מותרת וחכמים אומרים הפת אסורה והתניא אפכא שמואל אפכא תני ואב"א בעלמא קסבר שמואל[יג] הלכה כרבי מחבירו ולא מחבירו ובהא אפי' מחבירין וסבר אתנייה אפכא כי היכי דניקום רבנן לאיסורא: בישלה על גבי גחלים דברי הכל הפת מותרת: [יד](אמר) רב יהודה אמר שמואל ור' חייא בר אשי א"ר יוחנן חד אמר לא שנו אלא גחלים עוממות אבל גחלים לוחשות אסורין וחד אמר[טו] אפילו גחלים לוחשות נמי מותרין בשלמא למ"ד לוחשות אסורין משום דיש שבח עצים בפת אלא למ"ד אפילו לוחשות מותרות פת דאסר דיש שבח עצים בפת לרבי היכי משכחת ליה א"ר פפא כשאבוקה בנגדו

רבינו חננאל (המשך)

סלקו לא שנא. לפיכך שנה הכא אחרון אני בא, אבל הכא שנתערבו שבח עצים ושבח תנור ובבת אחת הן באין על הפת דברי הכל שרי. **אלא הא ר' אליעזר** דתנן בע"ז פ"ג. נטל הימנה מן האשרה עצים והסיק בהן התנור כו', עד ר' אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח כו'. פירוש בשיעור שכר אפיית הפת יפדה הפת ויוליך דמיה לים המלח ושאר דמי הפת מותר בהנאה. מיהת הפת אסורה ש"מ לר' אליעזר זה וזה גורם אסור. ודחינן שאני התם משום חומרא דע"ז. **אם כן** הערלה וכלאי הכרם לאיזה איסור נדמה אותם, ועוד תניא בהדיא וכן היה ר' אליעזר אומר בכל איסורין שבתורה. **אליבא** דמאן דאמר דלרבי זה וזה גורם מותר, והכא בפת אמאי אסר, משום דיש שבח עצים בפת סבירא ליה, ומש"ה קתני הפת אסורה. קערות וכוסות וקיתנות וצלוחיות שנתבשלו בעצים של איסור דברי הכל אסורות, דחד גורם הוא. בתנור וקדרה פליגי, כי התנור אינו אופה אלא (אם) [עם] הדלקת העצים, וכן הקדרה אינה מבשלת אלא בעצים, שנמצאו התנור והקדרה איסור, והעצים שמדליקין בהן בתוך התנור ותחת הקדרה של היתר, והרי שניהם גורמין לאפיית הפת ולבישול. מאן דאמר זה וזה גורם מותר גם אלו מותרות, ומאן דאמר אסור גם אלו אסורות. **איבא** דאמרי בקדרה דברי הכל אסור, מאי טעמא דהא קדים ועייל בישולא ומקבל הקדרה מקמי דניתי כח עצים. שמואל הוה מהפיך דברי רבי לרבנן ואומר וחכמים אומרים הפת אסורה, וגם הברייתא דתניא וחכמים אומרים הפת מותרת הוה מהפיך לה ותאני וחכמים אומרים הפת אסורה, כי היכי דתיקום דרבנן לאיסורא וקיימא לן הכי. **בישלה על גבי גחלים דברי הכל הפת מותרת.** יש מי שאומר לא שנו אלא גחלים עוממות שנכבו מלשון קרובות לכבוי מלשון ארזים לא עממוהו, וכמוהו איכה יועם זהב, דהא קלי ליה איסורא, אבל גחלים לוחשות הפת אסורה. ויש מי שאומר אפילו לוחשות הפת מותרת. ומקשינן אי הכי לרבי דקסבר יש שבח עצים בפת היכי משכחת לה. ושנינן בשאבוקה כנגדה, ומכח האבוקה נאפת.

מוסף רש"י

ואמר אביי לא שנו. לימר ר"ח אם אחרון מותר אפילו אם נתערבו שבח עצים ושבח תנור ובבת אחת הן באין על הפת דברי הכל שרי. **אלא הא ר' אליעזר** דתנן בע"ז פ"ג. נטל הימנה מן האשרה עצים והסיק בהן התנור כו', עד ר' אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח כו'. פירוש בשיעור שכר אפיית הפת יפדה הפת ויוליך דמיה לים המלח ושאר דמי הפת מותר בהנאה. מיהת הפת אסורה ש"מ לר' אליעזר זה וזה גורם אסור. ודחינן שאני התם משום חומרא דע"ז. **אם כן** הערלה וכלאי הכרם לאיזה איסור נדמה אותם, ועוד תניא בהדיא וכן היה ר' אליעזר אומר בכל איסורין שבתורה. **אליבא** דמאן דאמר דלרבי זה וזה גורם מותר, והכא בפת אמאי אסר, משום דיש שבח עצים בפת סבירא ליה, ומש"ה קתני הפת אסורה. קערות וכוסות וקיתנות וצלוחיות שנתבשלו בעצים של איסור דברי הכל אסורות, דחד גורם הוא. בתנור וקדרה פליגי, כי התנור אינו אופה אלא (אם) [עם] הדלקת העצים, וכן הקדרה אינה מבשלת אלא בעצים, שנמצאו התנור והקדרה איסור, והעצים שמדליקין בהן בתוך התנור ותחת הקדרה של היתר, והרי שניהם גורמין לאפיית הפת ולבישול. מאן דאמר זה וזה גורם מותר גם אלו מותרות, ומאן דאמר אסור גם אלו אסורות. **איבא** דאמרי בקדרה דברי הכל אסור, מאי טעמא דהא קדים ועייל בישולא ומקבל הקדרה מקמי דניתי כח עצים. שמואל הוה מהפיך דברי רבי לרבנן ואומר וחכמים אומרים הפת אסורה, וגם הברייתא דתניא וחכמים אומרים הפת מותרת הוה מהפיך לה ותאני וחכמים אומרים הפת אסורה, כי היכי דתיקום דרבנן לאיסורא וקיימא לן הכי. **בישלה על גבי גחלים דברי הכל הפת מותרת.** יש מי שאומר לא שנו אלא גחלים עוממות שנכבו מלשון קרובות לכבוי מלשון ארזים לא עממוהו, וכמוהו איכה יועם זהב, דהא קלי ליה איסורא, אבל גחלים לוחשות הפת אסורה. ויש מי שאומר אפילו לוחשות הפת מותרת. ומקשינן אי הכי לרבי דקסבר יש שבח עצים בפת היכי משכחת לה. ושנינן בשאבוקה כנגדה, ומכח האבוקה נאפת.

מוסף תוספות

א. גרידא. תוס' הרא"ש.

ב. כגון שיש יותר בשאור של תרומה ממה שיש בעיסה ראשונה של חולין. תוס' שנץ. ג. משום דהוי ספק ספיקא. מי' הר"ן.

רבינו חננאל

בא, וחכמים אומרים בין שנפל בתחלה בין שנפל בסוף לעולם אין אסור עד שיהא בשאור של תרומה כדי לחמץ. **ואמר אביי לא שנו** שאם יהיה האחרון שאור של חולין שהעיסה מותרת, אלא שקדם וסלק את האיסור קודם שהחמיץ. אבל לא קדם וסלק את האיסור אע"ג שהאחרון חולין אסור, ש"מ לר' אליעזר זה וזה גורם אסור. **ודחינן** וממאי דכדאביי היא דילמא טעמא דר' אליעזר משום דסבר הכל אחר גמרו, אי גמר באיסור אסור, אי גמר בהיתר מותר, בין סלקו בין לא

נג א מיי' פ"ז מהל' ע"ז הל' יג טוש"ע י"ד סי' קמב סעיף ד:

נד ב מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הל' כג טוש"ע שם סעיף ה:

נה ג ד מיי' שם הלכה כד טוש"ע שם סעיף ו ז: